

Klimaat in varkensstallen

Inspectieresultaten 2018

Het klimaat in varkensstallen is belangrijk voor het welzijn en de gezondheid van de varkens. Op basis van Europese regels moeten de luchtcirculatie, het stofgehalte van de lucht, de temperatuur, de relatieve luchtvochtigheid en de gasconcentraties binnen zodanige grenzen worden gehouden dat zij niet schadelijk zijn voor de dieren. Dit voorschrift is opgenomen in het Besluit houders van dieren. In een omgeving met een goed stalklimaat kunnen varkens zich goed voelen, gezond blijven en is de productiviteit goed. Ook voor de gezondheid van varkenshouders en mensen die in varkensstallen aan het werk zijn, is een goed stalklimaat belangrijk. In 2018 heeft de NVWA projectmatig inspecties op het klimaat in varkensstallen uitgevoerd.

INSPECTIES IN 2018

aantal bedrijven beoordeling stalklimaat varkens	53
<i>aantal inspecties stalklimaat biggen</i>	<i>32</i>
<i>aantal inspecties stalklimaat vleesvarkens</i>	<i>27</i>

Stalklimaat controleren aan de hand van 5 kenmerken

Om varkenshouders en inspecteurs die het stalklimaat controleren meer handvatten te bieden, heeft Wageningen Livestock Research in 2016 in opdracht van het ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een onderzoek uitgevoerd naar signaalindicatoren voor ontoereikend stalklimaat. Het onderzoek was gericht op het vinden van aanwijzingen voor het niet voldoen aan de (open) norm voor stalklimaat in varkensstallen. Zo'n eerste signaal kan aanleiding zijn voor nader onderzoek. Wageningen Livestock Research heeft 5 kenmerken benoemd die een indicatie geven of het stalklimaat schadelijk is of niet. Dit zijn omgevingskenmerken (gasconcentraties koolstofdioxide en ammoniak) en dierkenmerken (rode/vuile ogen, staart-/oorbijten en dierbevuiling). De inspecteurs van de NVWA kijken naar deze 5 kenmerken om het stalklimaat in varkensstallen te controleren. Wanneer er een combinatie van hoge gasconcentraties met een zeker aantal dierkenmerken wordt waargenomen, geeft dit een indicatie dat het stalklimaat schadelijk is voor de dieren. Aanvullend op deze 5 kenmerken kijken de inspecteurs ook naar overige dier- en omgevingskenmerken, zoals hoesten en werking van klimaatapparatuur, die prima gebruikt kunnen worden als ondersteunend bewijs.

Het is mogelijk dat een gemeten gaswaarde slechts een momentopname betreft en dat het klimaat niet heeft geleid tot, voor inspecteurs voldoende waarneembare, kenmerken bij de dieren. Hoge gasconcentraties kunnen voor houders wel aanleiding zijn om het klimaat in de stal aan te passen en extra opmerkzaam te zijn op waarneembare dierkenmerken. Daarnaast kan de houder het stalklimaat, waar nodig, nader (laten) onderzoeken.

De belangrijkste conclusie uit het onderzoek van Wageningen Livestock Research is:

Om bedrijven met klimaatproblemen te signaleren kan een uitgebreide set van omgevings- en dierkenmerken vrijwel zonder verlies aan zeggingskracht teruggebracht worden tot een vijftal kenmerken (per diercategorie)

SIGNAALINDICATOREN GESPEENDE BIGGEN

- ✓ AMMONIAKCONCENTRATIE (NH₃)
- ✓ KOOLSTOFDIOXIDECONCENTRATIE (CO₂)
- ✓ OORSORE
- ✓ OOGSCORE
- ✓ STAARTSCORE

SIGNAALINDICATOREN VLEESVARKENS

- ✓ AMMONIAKCONCENTRATIE (NH₃)
- ✓ KOOLSTOFDIOXIDECONCENTRATIE (CO₂)
- ✓ BEVUILING
- ✓ OOGSCORE
- ✓ STAARTSCORE

Inspecties in 2018

De inspecties van het klimaat in varkensstallen in 2018 zijn projectmatig uitgevoerd. In een persbericht en met informatie op de website van de NVWA zijn de inspecties in 2018 aangekondigd en er is informatie gegeven over de inspecties van het klimaat in varkensstallen. De inspecteurs van de NVWA startten in januari 2018 met de inspecties, die zijn uitgevoerd bij verschillende typen bedrijven, namelijk bedrijven met speenbiggen, vleesvarkensbedrijven en vermeerderingsbedrijven.

Toelichting resultaten

In dit project heeft de NVWA bij 53 bedrijven inspecties van de welzijnsregels uit het Besluit houders van dieren en een inspectie van het stalklimaat uitgevoerd. Op deze bedrijven zijn 59 inspecties van het stalklimaat van biggen en/of vleesvarkens uitgevoerd, wat betekent dat op enkele bedrijven meerdere inspecties op het stalklimaat hebben plaatsgevonden, omdat er zowel biggen als vleesvarkens aanwezig waren. Op geen van de geïnspecteerde bedrijven was volgens de werkwijze met de 5 signaalindicatoren sprake van een aanwijzing voor een ontoereikend stalklimaat. Op 4 bedrijven is de luchtkwaliteit in de stal om andere redenen als niet akkoord beoordeeld. In één geval is hiervoor een schriftelijke waarschuwing gegeven, omdat er storingen waren vastgesteld in de klimaatapparatuur. Daarnaast was in het, door de dierenarts opgestelde, bedrijfsgezondheidsplan opgenomen dat het klimaat gecontroleerd moest worden, maar de houder kon niet aantonen dat dit was gebeurd. Bij de herinspectie bleken de onvolkomenheden te zijn hersteld. De andere drie inspecties zijn afgedaan met een mondelinge waarschuwing, waarbij in één geval daarnaast ook ter plekke herstel heeft plaatsgevonden. De mondelinge waarschuwingen hadden betrekking op de meting van hoge gasconcentraties. In deze gevallen zijn er geen, of te weinig, dierkenmerken waargenomen. De mondelinge waarschuwing had tot doel om de houder hierop te wijzen, zodat deze actie kan ondernemen.

Conclusie

In 2018 heeft de NVWA 59 inspecties van het stalklimaat van biggen en/of vleesvarkens uitgevoerd. Hoewel er in een aantal gevallen hoge gasconcentraties werden gemeten, ging dit niet altijd gepaard met (voldoende) dierkenmerken die wijzen op schadelijkheid van het klimaat.

De vijf kenmerken zijn inmiddels onderdeel van reguliere welzijnsinspecties bij varkenshouders. Als inspecteurs tijdens hun welzijnsinspecties bij varkenshouders twijfels hebben over het stalklimaat kunnen zij op basis de checklist controleren of het stalklimaat in orde is. Bij overtredingen wordt, afhankelijk van de ernst van de overtreding, waarschuwend of bestraffend opgetreden.